

AKTUALIZÁCIU STANOV K MODERNEJ ORGANIZÁCIÍ

Ak vlnajší novembrový (volebný) snem vjde ničím do histórie Slovenskej asociácie športu na školách, tak to určite bude súvisieť so STANOVAMI. Delegáti si totiž odhlasovali málo vídaný - skôr nevídaný - krok spočívajúci v tom, že základný zákon najvýznamnejšej organizácie školského športu na Slovensku - a tým nesporne stanovy sú - môže meniť a upravovať jej predsedníctvo. Predchádzala tomu živá diskusia na rokovaní predsedníctva už deň pred snemom i na samotnom sneme. Niektorí delegáti sice bolid proti takému postupu, no nakoniec bol návrh s určitými kompromisnými dodatkami schválený.

Skôr, než sa teraz dostaneme k samotnej realizácii avizovaných zmien, venujme aspoň malú pozornosť zamysleniu sa nad súčasnými stanovami. Už v úvode sme povedali, že ide o takpovediac základný zákon existencie a fungovania našej organizácie. V podstate ju charakterizuje a tvorí rámec jej smerovania, limituje priestor pre správanie sa členov - jednotlivcov a orgány vo vertikálnej i horizontálnej rovine. A nielen to! Určuje tiež pravidlá pre sankcionovanie v prípade ich nerešpektovania. Toľko teda o tomto dôležitom dokumente v tej najvšeobecnejšej podobe.

Stanovy SAŠŠ od samotného jej začiatku boli - možno povedať - dobré. Nie síce „prešpikované“ do najmenších detailov, ale dobré. Dávali dostatok priestoru pre kvalitné a zmysluplné pôsobenie. Väčšina z nás sa v nich doslova našla. Aj preto je toto obdobie spájané s úspechmi, ktoré

(mierne povedané) nie vždy sú v súčasnosti docenené.

Prvé problémy nastali až vtedy, keď si niektorí z nás chceli z krajca ukrojiť viac, než si zaslúžili, keď nastala nerovnováha medzi mierou zodpovednosti, iniciatívy a povinnosťami na jednej strane a rozsahom právomoci, rozhodovaniam na strane druhej.

Možno bolo preto chybou, že už vtedy - pred niekoľkými rokmi - sme nepristúpili k razantnému kroku - k dôslednému a komplexnému prekopeniu nášho „ústavného zákona“, že sme v prípravnom období pred snemom nevenovali dostatočnú pozornosť propagačnej kampani smerujúcej k objasneniu potrebných a nevyhnutných krokov. Nevyužil sa k tomu priestor napríklad pred volebným snemom v Banskej Bystrici, kde predložené zásadné návrhy boli nahradené čiastkovými (skôr kozmetickými) úpravami, ktoré niektoré veci neriešili, ba v konkrétnych prípadoch ich ešte zhoršili. A z takejto pozície je už len kúsok k ich porušovaniu. A z dokumentu, ktorý má byť základným kameňom našej organizácie sa pomaly stáva trhací kalendár.

Jednoducho a stručne - je pred nami nie dlhé obdobie, v ktorom predsedníctvo (tak ako sa zaviazalo) v úzkej spolupráci s hnutím spracuje návrh nových stanov, ktoré - povedané slovami predsedu M. Majzlika - budú formovať SAŠŠ ako modernú organizáciu školského športu na Slovensku. A tomuto procesu stanovy ako celok, ale ani jednotlivé ich časti nemôžu byť prekážkou či brzdu rozvoja našej organizácie. Naopak musia dávať široký priestor iniciatíve a tvorivosti, pomáhať naplniť smelé výzvy, o ktorých sa hovorilo aj na ostatnom sneme.

V takomto prípade si potom stanovy nielen zaslúžia ale doslova vyžadujú našu úctu.

Z DOMÁCICH ŠAMPIONÁTOV

Súťažný kolotoč odštartoval aerobik

Po krátkej pauze sa opäť naplno rozbehol „kolotoč“ celoštátnych finále školských športových súťaží. Odštartovali ho **Školské majstrovstvá Slovenska v aerobiku**, na organizovanie ktorých sa znovu podujali nadšenci zo Žiaru nad Hronom. Reprezentantov z jednotlivých krajov jedného z najkrajších športov SAŠŠ-kárskeho kalendára privítali 5. februára. Tak ako po minulé roky, aj v tomto ročníku spolu s dievčatami súťažili tiež chlapci. Veľa šancí sa im však nedávalo, už aj ich prienik do prvej desiatky by bol veľkým prekvapením. Vlni sa tak nestalo - zvíťazila D. Blahútová z Gymnázia v Považskej Bystrici pred M. Sedláčkovou (Gymnázium Nitra) a M. Liekeovou (Súkromné gymnázium Prešov).

Výsledky zo Žiaru nad Hronom boli známe až po našej uzávierke, a tak sa ku nim vrátíme v nasledujúcom čísle.

Bude aj Zimná kalokagatia?

Očakávané sa stalo skutočnosťou a na scénu opäť dostáva **Zimná kalokagatia** - najmä vďaka podpore Ministerstva školstva vedy, výskumu a športu SR. Zdá sa teda, že aj v zimných športoch sa blýska na lepšie časy a detská olympiáda by mohla byť prvým krokom k realizácii už spracovanej koncepcie - projektu, ktorý sa zrodil z

Z DOMÁCICH ŠAMPIONÁTOV

dlhoročnej spolupráce SAŠŠ-ky s občianskym združením KALOKAGATIA NA SLOVENSKU.

Ako nám povedal podpredseda tejto organizácie a predseda organizačného výboru Zimnej kalokagatie - **Dušan Sliva**, „je to pozitívna správa a urobíme všetko pre to, aby sme toto významné podujatie znovu reštartovali. Aj napriek časovej tiesni, do ktorej sme sa dostali nie vlastnou vinou.“

Program a ďalšie podrobnosti okolo tohtoročnej Zimnej Kalokagatie budú zdefinitívnené v najbližších dňoch.

Gaudeamus Igitur - tohtoročný vrchol

Vyvrcholením v systéme tohtoročných školských športových súťaží bude opäť olympiáda. Tentoraz je na rade tá stredoškolská pod názvom „**Gaudeamus Igitur**“. Svojim spôsobom kopíruje „svoju sestru“ Kalokagatiu, ktorá sa v celoslovenskom meradle uskutočňuje už takmer štvrtstoročie. Gaudeamus Igitur sa pravidelne v nepárne roky organizuje od roku 2007 z iniciatívy predsedu Trnavského samosprávneho kraja **Tibora Mikuša**. Na uskutočnenie jeho myšlienky sa vtedy podujali Slovenská asociácia športu na školách a o.z. Kalokagatia na Slovensku.

Tohtoročná olympiáda stredoškolákov SR sa uskutoční už tradične v Trnave v dňoch 5.-7.5. 2015. Novinkou je predĺženie podujatia o jeden deň. Tri dni a dva večere

strávené v „olympijskom meste“ dávajú podstatne širší priestor vytvoreniu tej pravej olympijskej atmosféry. Tento zámer v podobe návratu do obdobia pred niekoľkými rokmi (platí to aj pre Kalokagatiu) výrazne dominoval aj na prvom zasadnutí organizačného výboru tohto podujatia. Predpokladá sa, že tento krok privítajú aj samotní účastníci.

Prvý večer bude venovaný súťažno-zábavnému programu a druhý zase slávnostnému otvoreniu so všetkými olympijskými náležitosťami.

Súťaže budú prebiehať v ôsmich športoch, z toho v piatich pôjde zároveň o **školské majstrovstvá Slovenska - v atletike, futbale, basketbale, volejbale a hádzanej**. Na svoje si prídu aj nádejní výtvarníci a literáti, pre ktorých bola vyhlásená spoločná téma pod názvom „**KVRCHOLU OLYMPU**“. Najúspešnejší budú pozvaní do Trnavy, kde pri vernisáži výtvarných prác sa uskutoční aj celkové vyhodnotenie tejto kultúrnej ponuky. Organizátori uvažujú pri tejto príležitosti uskutočniť aj nesúťažnú prehliadku školských časopisov pod patronátom Matice slovenskej. Hľadá sa tiež časový priestor pre predstavenie zaujímavého projektu virtuálnej **SIENE SLÁVY TELOCVIKÁROV NA SLOVENSKU**. Posledné dve aktivity sú zatiaľ v štádiu prípravy, ďalšie podrobnosti sa záujemcovia môžu dozvedieť na webovej stránke SAŠŠ.

Naši v zahraničí

Tohtoročnú medzinárodnú sezónu školského športu otvoria **basketbalové tímy**. Letenky na svetový šampionát študentov si vybojovali v kvalifikácii, o ktorej píšeme v nasledujúcom príspevku. Pripomíname len, že ich Medzinárodné školské majstrovstvá ISF sa uskutočnia v termíne od 17. do 25. apríla vo francúzskom Limoges.

V apríli vycestujú za hranice aj **orientační bežci**. Tí svoje kvalifikačné preteky pod taktovkou Slovenského zväzu orientačných športov absolvovali už na jeseň minulého roka.

Účasť v Turecku si zabezpečili päťčlenné školské družstvá chlapcov v dvoch vekových kategóriách (Gymnázium Groslingová Bratislava a ZŠ Kupeckého Pezinok) a družstvo starších dievčat z Gymnázia Svätej Uržule v Bratislave. Okrem školských tímov vysielame na svetový šampionát aj národné tímy. V nich majú zastúpenie orientační bežci až z desiatich škôl a piatich slovenských miest - Bratislava, Košice, Žilina, Banská Bystrica a Pezinok.

Na základe schválených dotácií už teraz vieme, že z tohtoročného kalendára ISF vynecháme súťaže v **atletike** („J. Hubert cup“) v Číne a **futbale** v Guatemale. Finančné bremeno našej účasti na súťažiach ISF mimo Európy by sme totiž neunesli. A ani výsledkový efekt nie je celkom istý.

Slovenská **výprava plavcov** pocestuje do poľskej Poznani. Skutočnosť, že plávanie z nášho systému školských športových súťaží pred niekoľkými rokmi vypadlo, neznamená, že naši plavci svoju kvalitu nemôžu ukázať na svetovom podujatí. O návrat plávania medzi „naše“ školské športy sa však v súčasnosti znovu usilujeme.

Nádejne sa rysuje účasť slovenských školských športovcov na májových svetových hrách školákov v Aténach. Toto podujatie je spoločným projektom ISF a Medzinárodného olympijského výboru. Už to samo o sebe napovedá o charaktere podujatia, v ktorom prevládajú predovšetkým aktivity z oblasti olympijskej výchovy. A to sa tak trochu líši do „bežnej“ ponuky ISF.

Naši v zahraničí

V Ružomberku dominovala bojovnosť

Posledný januárový týždeň sa niesol v kvalifikačnom duchu. V Ružomberku sa v stredu 28.1. uskutočnil kvalifikačný turnaj dievčat o postup na medzinárodný šampionát ISF v basketbale, ktorý bude prebiehať od 17.4 do 25.4. vo francúzskom Limoges. Kvalifikácia prebehla za účasti štyroch družstiev, ktoré splnili vyhlásené podmienky.

Už v prvom zápase sa predstavili dve silné družstvá zo ŠG Košice a ŠG Banská Bystrica. Košičanky nenastúpili na zápas v úplnej pohode a napriek výbornej záverečnej šesťminútovke, nakoniec podľahli dievčatám z Banskej Bystrice 22:25. Do ďalšieho zápasu nastúpili (ako samé priznali) nezohraté dievčatá zo ŠG Trnava proti stálici slovenského basketbalu Gymnázium Š. Moyzesa v Ružomberku - 20:39. Mladé Trnavčanky prehrali aj zápas s Košicami 27:43. Po zápase Ružomberka s Banskou Bystricou zrazu všetko dostalo obrátky „zamotaného kľbka“, keď Bystričanky podľahli súperkám z Ružomberka 35:43. Tie pokračovali vo svojom skvelom výkone a zrodila sa remíza Ružomberok - Košice 40:40. Koniec zápasu a následné predĺženie však priniesol oči diváka krásu basketbalu, ktorý tento šport prináša. Na ihrisku haly T 18 nechali dievčatá - ako sa vraví - celé svoje srdce, bojovnosť a húževnosť. Dievčatá z Košíc nakoniec vyhrali 47:43 a na tvárach súperiek sa objavili prvé slzy. Tak ako to často v športe vidíme, rozhodovanie neraz prichádza až na samotnom konci. Banská Bystrica výhrou nad Trnavou 45:17 si zabezpečila 3. miesto. Nastala situácia, keď po rovnakom počte bodov troch družstiev sa muselo spočítat skóre. Postup na tohtoročné MŠM ISF v basketbale dievčat si nakoniec lepším skóre zabezpečili dievčatá z Ružomberku. Po skvele zorganizovaný turnaj patrí poďakovanie organizátorom z OR SAŠŠ a CVČ Elán v Ružomberku.

Chlapci si po zrušenej kvalifikácii budú musieť počkať na verdikt predsedníctva SAŠŠ (14.2.), ktoré nomináciu OA Považská Bystrica buď schváli, alebo neschváli. V každom prípade však našej reprezentácii vo Francúzsku budeme držať palce.

NA OLYMPIJSKEJ VLNE

Ďalší ročník „FESTIVALOV“ za nami

**OLYMPIJSKÉ
FESTIVALY
SLOVENSKA**

Pred niekoľkými dňami (9. februára) sa v Spišskej Novej Vsi uzatvoril v poradí už **VII. ročník Olympijských festivalov Slovenska (OFS)**. Jeho vyhlásovateľom je Slovenský olympijský výbor so svojimi partnermi, medzi ktorými na poprednom mieste

figuruje aj Slovenská asociácia športu na školách.

Po šiestich úspešných ročníkoch, vtom siedmom došlo k menším zmenám, medzi ktorými tou najvýraznejšou bola zmena hodnoteného obdobia - zo školského na kalendárny rok, čím došlo k zosúladieniu priebehu OFS s finančným plánovaním. Navyše, predĺžením „aktívneho“ obdobia sa rozšírili možnosti škôl pri organizovaní športových a olympijských aktivít. Zdá sa však (a to po pravde treba priznať), že potenciál tohto pozitívneho momentu sa nevyužil v dostatočnej miere a tradičná eufória júnových dní športu a olympizmu sa postupne akoby vytrácala. Napriek tomu treba jednoznačne konštatovať, že aj uplynulý ročník výraznou mierou prispel k etablovaní OFS na scéne slovenského mládežníckeho športu a olympizmu.

Ako ďalej?

Ústredný štáb OFS prakticky už na spišskonovoveskom podujatí začal s prípravou ďalšieho ročníka. Jeho pracovným heslom bude „vyššia kvalita a transparentnosť“. Výraznejším spôsobom by sa mala posilovať aktivita škôl najmä využívaním portálu a zúžením aktívneho obdobia na mesiace máj-jún čím sa zvýši údernosť tejto významnej ponuky slovenského olympizmu. Tým, že sa školy svojou činnosťou otvoria verejnosti (a hlavne ostatným školám), na vyšší level sa posunie aj transparentnosť - dôležitý to atribút spravodlivého hodnotenia a oceňovania olympijskej aktivity zúčastnených škôl.

Fakty z hodnotenia

Poradie krajov v súťaži „O POHÁR PREDSEDU SOV“ (na základe súčtu umiestnení v troch kategóriách - materské školy, základné školy, stredné školy)

1. Košický kraj	4 (1,1,2)
2. Banskobystrický kraj	5 (2,2,1)
3. Nitriansky kraj	11 (3,5,3)

Ocenené školy:

Materské školy:

MŠ Šusteková Bratislava, MŠ Freštácka Hlohovec, MŠ Kvetná Ribeta, MŠ Súhradka Lednické Rovné, MŠ - Óvoda Daxnerová Filakovo, MŠ Dénešová Košice, MŠ A. Hlinku Stropkov, MŠ Agátová Liptovský Mikuláš.

Základné školy:

ZŠ Gessayová Bratislava, ZŠ Radlinského Kúty, ZŠ Školská Veľké Ripňany, ZŠ Dlhé Hony Trenčín, ZŠ Jána Drdoša Vigľaš, ZŠ Krosnianska Košice, ZŠ Hviezdoslavova Lipany, ZŠ Komneského Čadca.

Stredné školy:

SOŠ Chemická Bratislava, Gymnázium Vambéry Dunajská Streda, SOŠ ul. SNP Šahy, SOŠ strojárska Považská Bystrica, SOŠ obchodu a služieb Nová Baňa, OA Watsonová Košice, SPŠ Mnoheľová Poprad.

Špeciálne školy:

ZŠ Jelka, Spojená škola Pod Kalváriou Topoľčany, Špeciálna ZŠ Predmestského Trenčín, Špeciálne ZŠ Zvolenská Lučenec, Spojená škola Vojenská Košice, Spojená škola SNP Sabinov, Gymnázium Hradná Liptovský Mikuláš.

Ocenení organizátori - pedagógovia

Lubomír Štiglic - Pezinok, Alena Mišáková - Hlohovec, Magdaléna Feketeová - Nitra, Pavol Mečiar - Prievidza, Marcela Batopalova - Lučenec, Erika Šoltészová - Lučenec, Pavol Blažek - Bynská Bystrica, Eva Hudáčková - Košice, Eva Murgačová - Spišská Nová Ves, Ján Chmúra - Poprad, Mária Turlíková - Lipany, Mária Čamborová - Čadca.

NA OLYMPIJSKEJ VLNE

SIEŇ SLÁVY ŠKOLSKÉHO ŠPORTU

Slovensko je síce malá krajina, no narodilo sa tu, žilo a tvorilo na nej neuveriteľné množstvo významných osobností - z oblasti politického a spoločenského života, vedy, kultúry a umenia, pedagogiky a športu. Určite nám ostatní prepáčia, ak sa v pripravovanom projekte sústredíme na osobnosti z pomerne úzkej škály tohto širokého diapazónu, osobnosti často nedocenené, a to aj napriek tomu, že ich spoločenský prínos v nejednom prípade výrazne prekonal hranice času, v ktorom žili a pracovali.

Familiárne (a skromne) ich nazývame telocvikármi, hoci ich vplyv na okolie má podstatne širšie rozmery. Jednému zo skupiny najvýznamnejších sme v Slovenskej asociácii športu na školách vzdali poctu tým, že jeho menom sú označené najvýznamnejšie ocenenia tejto organizácie. Áno, ide o Ivana Branislava Zocha. Tento významný (nielen) telocvikár však mal v slovenských regiónoch veľa nasledovníkov. O mnohých vieme len z rozprávania pamätníkov, činy ďalších zaznamenávajú zasa iba miestne kroniky. A to (zatiaľ) nehovoríme o žijúcich osobnostiach.

To všetko nás doviedlo k myšlienke zosumarizovať postupne mená týchto ľudí a zaradiť ich do pomyselné - lepšie povedané, virtuálnej - SIENE SLÁVY SLOVENSKÝCH TELOCVIKÁROV.

V prvej etape - do 31. decembra 2015 - v nej budú len mená zosnulých osobností, tie žijúce a naplňajúce prísne kritéria budú do nej zaraďované v etape ďalšej.

SIEŇ SLÁVY bude prvým príspevkom k oslavám 25. výročia založenia Slovenskej asociácie športu na školách i štvrtstoročnice občianskeho združenia Kalokagatia na Slovensku.

Podme však k samotnej (predkladanej) realizácii. Očakávame, že sumár telocvikárskych osobností sa bude koncentrovať v okresoch. Návrhy môžu podávať riaditeľstvá škôl, ich zriaďovatelia, centrá voľného času a ďalšie subjekty z oblasti školského športu, ale aj authority z radov jednotlivcov.

Návrhy z okresov budú následne prerokované v komisiách krajských rád SAŠŠ, ktoré v prvej etape za každý kraj navrhnu tri až päť osobností centrálnej komisii. Tá zoznam úvodného zloženia virtuálnej SIENE SLÁVY SLOVENSKÝCH TELOCVIKÁROV definitívne schváli.

Zoznam bude zverejnený na webovej stránke SAŠŠ. Pri každej osobnosti bude krátky životopis so zvýraznením zásluh a počínov v prospech rozvoja školského športu, doplnený fotografiami, dobovými tlačovinami, získanými oceneniami, ale aj napríklad trojrozmernými predmetmi - všetko vo forme foto. Originály týchto artefaktov zostanú - prirodzene - ich majiteľom, no možno ich sústrediť aj na jednom mieste (v centre voľného času, archív žiadateľa školy) a vhodným spôsobom využívať vo výchovno-vzdelávacom procese.

VEĽKÝ OLYMPIJSKÝ KVÍZ

V programe olympijskej výchovy v podmienkach Slovenskej asociácie športu na školách má už roky svoje pevné miesto **VEĽKÝ OLYMPIJSKÝ KVÍZ**. O jeho popularite svedčí aj počet žiakov, ktorí svojimi odpoveďami reagovali na zaujímavú ponuku. Možno

ich rátať na tisíce. V začiatkoch svoje odpovede posielali v listoch alebo na korešpondenčných lístkoch, v súčasnosti jednoznačne dominuje internet.

Vyhlasovatelia sa neraz stretajú s názorom, že náš kvíz (garantom je o.z. Kalokagatia na Slovensku) je svojim spôsobom duplicitnou ponukou, pretože podobným spôsobom sa obracia na školy aj Slovenský olympijský výbor svojou VEDOMOSTNOU SÚŤAZOU O OLYMPIZME. Nie je tomu tak - tieto dve aktivity sa odlišujú nielen formou, ale predovšetkým obsahom.

V našej ponuke ide o to, aby sme sa nenáročnými otázkami dostali do povedomia širokej verejnosti (nielen detskej), aby všetci vedeli čo-to o olympijských kruhoch, olympijskom ohni, či sľube, aby vedeli čo je to ekecheira a podobne.

Slovenský olympijský výbor sa obracia viac-menej na tých žiakov, ktorí sa tejto problematike venujú hlbšie a na súťaž sa pripravujú dlhodobo. Rozdiel medzi ponukami SAŠŠ a SOV je teda asi taký, aký je rozdiel medzi športom pre všetkých a športom vrcholovým.

Vráťme sa však k nášmu Veľkému olympijskému kvízu. Tentoraz prichádzame s novinkou, ktorá spočíva v tom, že zverejnené otázky sa budú týkať aktuálneho športového života u nás i vo svete - približne za obdobie predchádzajúcich dvoch či troch mesiacov. Zmyslom takejto koncepcie je to, aby sa deti od malička učili sledovať športové dianie, aby vedomosti z tejto oblasti chápali ako súčasť všeobecnej inteligencie. Otázky prvého kola budú zverejnené do konca februára, ďalšie kolá postupne vždy ku koncu nasledujúcich mesiacov.

ŠPORTOVÁ PRÍPRAVA DETÍ - KROK ZA KROKOM 3. časť

Rozdiel medzi deťmi a dospelými

Vývin človeka je charakteristický určitými zákonitosťami pre rôzne vekové obdobia. **Veľkou chybou je ak sa dieťa považuje za malého dospelého, a tak sa k nemu prístupuje aj v športovej príprave (veľmi skoro dochádza v športovej príprave k špecializácii - výkon je na prvom mieste).** Vývinové zákonitosti sa od seba líšia v oblasti telesnej, pohybovej, psychickej a sociálnej. U detí a adolescentov sa uskutočňujú významné zmeny vo všetkých oblastiach, ktoré tvoria ľudskú bytosť. Pri športovom tréningu sú to tieto zásadné zmeny:

- Intenzívny rast - pre toto obdobie je bežné, že deti vyrastú bežne o 50 a viac centimetrov a zároveň sa u nich zvyšuje hmotnosť niekedy aj o viac ako 30kg.

- Dozrievanie niektorých telesných orgánov - orgány ako srdce, pľúca a pod. rastú a zároveň sa mení aj ich funkčnosť a úlohy (činnosť pohlavných orgánov či žliaz s vnútornou sekréciou, frekvencia srdcovej činnosti a iné).

- Psychický a sociálny vývin - dochádza ku zmene vnímania a chápania vlastnej osobnosti a okolitého sveta, vytvára si vzťah k ľuďom okolo seba a ku spoločnosti.

- Pohybový rozvoj - zvyšuje sa výkonnosť, či dieťa športuje alebo nie.

Toto sú zmeny, ktoré by mal každý dobrý tréner, učiteľ TV rešpektovať pri tvorbe tréningového plánu. **Pri tréningu sa riadiť zásadou primeranosti veku a tréningu prispôbiť deťom.**

Detstvo je všeobecne ohraničené vekom medzi 6 - 15 rokom života. V tomto veku sú ale určité špecifiká vo vývoji, na základe ktorých môžeme potom detstvo ďalej rozdeliť na:

- Mladší školský vek - 6 až 11 rokov
- Starší školský vek - 12 až 15 rokov

Mladší školský vek - telesný, psychický, pohybový a sociálny vývin.

Pre toto vekové obdobie je príznačný rovnomerný rast (približne 6 - 8 cm ročne), s ktorým súvisí nárast hmotnosti. Rozvíjajú sa vnútorné orgány a systémy (pľúca, srdce, krvný obeh, dýchací systém). Dochádza ku výraznejšej osifikácii kostí (kostnatenie). Mení sa tvar tela, predlžujú sa končatiny.

Vývin mozgu je prakticky ukončený, nastáva priaznivé obdobie pre nácvik zložitejších koordináčnych pohybov a rýchlostných schopností. Neustále sa rozvíja pamäť a predstavitivosť, zameriava sa na detaily, súvislostiam nevenuje pozornosť. Myslenie je zamerané na konkrétne predmety a javy (tie, ktoré môže chytiť), abstraktné myslenie sa objavuje až na konci tohto vývinového obdobia (deti nechápu napr. význam vety „raz budeš aj ty výborný, keď budeš tvrdo pracovať“ - sú to pre ne abstraktné pojmy). Deti sú impulzívne a striedajú sa u nich pomerne rýchlo radosť so smútkom. Vôľové vlastnosti nie sú na takej úrovni, aby dokázali plniť dlhodobé ciele. Koncentrácia je krátkodobá, trvá asi 4 až 5 minút, potom nastáva útlm.

Deti v tomto veku prejavujú vysokú pohybovú aktivitu, ľahko a pomerne rýchlo zvládajú nové pohybové zručnosti. Sú však nestále, preto ak má dôjsť k ich zachovaniu, je potrebné ich často opakovať. Učenie sa pohybovým zručnostiam vychádza z prirodzenej motoriky. Vhodné na rozvoj v tomto období sú

rytmické a rovnovážne schopnosti, čo umožňuje efektívnejší nácvik pohybových zručností. Zo začiatku sa odporúča na rozvoj používať prostriedky hier a napodobňovanie. Obdobie medzi 8 až 12 rokom je označované ako „**zlatý vek motoriky**“, čo súvisí s rýchlym učením sa novým pohybom. Stačí jedna dokonalá ukážka a deti dokážu nový pohyb vykonať na prvý raz. Deti sú istejšie pri vykonávaní pohybovej činnosti. Počiatkové problémy s koordináciou náročnejších pohybov zo začiatku tohto vekového obdobia sa strácajú a deti sú schopné vykonávať koordináčne náročné cvičenia.

Pre deti sú v tomto období významné dve obdobia z hľadiska ich začleňovania sa do spoločnosti. V prvom rade nastáva vstupom do školy významná zmena, keď dieťa prestáva byť stredobodom pozornosti, je súčasťou kolektívu, kde platia určité normy, ktorým sa musí podriať. K autorite rodiča sa priradujú ďalšie authority - učiteľ, tréner. Deti sa dostávajú do nových kolektívov v triede, športovom kolektíve a vytvárajú si medzi sebou nové vzťahy - budujú si určité postavenie. Koncom obdobia deti začínajú hľadať vzory - authority medzi svojimi vrstovníkmi, ku dospelým majú kritický prístup. Viac preberajú zodpovednosť za svoje konanie.

Čo sa očakáva od trénera v tomto období?

Rozvíjať u detí primeranými prostriedkami osobnosť dieťaťa po stránke duševnej, telesnej - harmonický rozvoj, vypestovať u detí základy správnej životosprávy a hygienických návykov. Na dosiahnutie týchto cieľov sa odporúča využívať najmä rôzne nenáročné tréningové metódy ako sú rôzne hry, súťaže, opakovacie metódy, metódy rovnomerného zaťaženia a kontrolné metódy. Základné požiadavky na plánovanie tréningov sú, aby boli všestranné, pestré s možnosťou prejavov rôznych stavov emócií a tiež súťaživé, nakoľko súťaživosť pre toto vekové obdobie je príznačná. Očakáva sa, že tréner bude na deti pôsobiť vlastným príkladom a správne ich motivovať, aby deti prešli od spontánnej pohybovej činnosti k systematickej športovej príprave, upevňovali sa u nich morálno-vôľové vlastnosti, koncentrácia, kolektívne ctenie. Výchovne pôsobiť na dodržiavane správnej životosprávy a hygieny.

Starší školský vek - telesný, psychický, pohybový a sociálny vývin.

Na rozdiel od predchádzajúceho obdobia je starší školský vek charakteristický nerovnomerným vývinom, ktorý ovplyvňuje činnosť endokrinných žliaz. Dochádza k významným biologickým, telesným, psychickým a sociálnym zmenám. V skoršom veku (predpubertálnom) je tento vývin viac razantnejší (do 13 roku života). Po ňom nastáva kludnejšie obdobie (puberty), ktoré končí okolo 15 až 16 roku života.

Vzhľadom k rýchlejšiemu rastu, končatín oproti trupu (nerovnomerný rast) typickému pre toto vekové obdobie môže dochádzať k negatívnemu vplyvu na pohyb. Prejavuje sa to najmä v druhej fáze obdobia, keď rozvoj vnútorných orgánov zaostáva za rastom pohybového aparátu. Prudký rast vedie k poruchám v držaní tela, preto je potrebné dbať na formovanie správneho návyku držania tela. Dozrievanie organizmu (prechod od detstva k postupnému dospievaniu) sprevádzajú významné fyziologické

pochody. Ich tempo je u každého jedinca individuálne. Na konci obdobia sa tieto rozdiely vyrovnávajú. Dozrieva funkcia vestibulárneho aparátu (zabezpečuje rovnováhu). Upevňuje sa činnosť podmienených reflexov vďaka vyrovnávaniu sa procesov vzruchov a útlmov v centrálnej nervovej sústave. V tomto období sú priaznivé predpoklady na rozvoj rýchlostných schopností. Hormonálna činnosť ovplyvňuje vývoj pohlavných znakov (primárnych a sekundárnych). Na konci obdobia sú výraznejšie sexuálne rozdiely medzi dievčatami a chlapcami. Hormonálne zmeny ovplyvňujú citové a emotívne vzťahy (silné sú prejavy k sebe samému, ale aj k opačnému pohlaviu).

Nastáva významný posun v psychike, dieťa začína chápať abstraktné pojmy, logické myslenie sa rozvíja, čo sa odráža vo zvýšení duševnej aktivity. V dôsledku uvedených zmien sa menia aj prístupy a metódy v tréningových situáciách. Deti sa učia rýchlejšie na zvládnutie pohybov potrebujú kratší čas (menej opakovaní).

V dôsledku nerovnomerného telesného vývinu sú limitované pohybové možnosti. Vôľové vlastnosti napredujú, umožňujú dlhšiu koncentráciu a pozitívne vplyvajú na tréning. Výkonnosť je limitovaná ešte stále neukončenou osifikáciou kostí.

Všeobecný vývoj motoriky na prechode mladšieho a staršieho školského veku dosahuje vrchol. U detí sa začína prejavovať väčšia účelnosť a ekonomika v pohyboch. Prudko sa rozvíja schopnosť rýchlo sa učiť novým pohybovým zručnosťami s ich uplatnením sa v meniacich podmienkach. Pohyby naučené v tomto období majú pomerne trvalý charakter.

Činnosť nervovej sústavy sa prejavuje vyrovnaným pomerom medzi vzruchom a útlmom, podmienené reflexy sa upevňujú.

V druhej fáze staršieho školského veku sa výraznejšie prejavuje puberta. V dôsledku prudkého rastu a väčších nerovnomerností jednotlivých častí tela u niektorých detí dochádza ku nekoordinovaným pohybom, zhoršuje sa presnosť a plynulosť pohybov.

Sociálny vývin je silne ovplyvnený zmenami v organizme, čo sa prejavuje zvýšenou citlivosťou, emóciami. Prejavujú sa u neho pocity neistoty a pochybnosti v seba samého. Dieťa si hľadá

vlastnú identitu, osamostatňuje sa. Odpútava sa od rodiny, začleňuje sa do rovesníckych skupín a buduje si v nich pozície. Typickým prejavom je potreba priateľstva a vzťah k inému pohlaviu. Začínajúca účasť na spoločenskom živote vyvoláva potrebu mať vzor, podobať sa mu. Nebezpečenstvom je, že vzory môžu byť pozitívne ale aj negatívne, čo ohrozuje rozvoj osobnosti v tomto období.

Čo sa očakáva od trénera v tomto období?

Nakoľko vývinové obdobie staršieho veku dieťaťa je charakteristické významnými zmenami organizmu vyžaduje si od trénera citlivý a diskretný prístup. Mal by byť pre zverencov starším skúsenejším priateľom, na ktorého sa môžu obrátiť s pochopením. Je dôležité, aby tréner bol pre deti kladným príkladom, keďže u detí je tendencia napodobňovať dospelých.

Naďalej sa očakáva, že tréner bude primerane pôsobiť na celkový rozvoj osobnosti dieťaťa. Ustupuje sa od hier, zameriava sa na konkrétne činnosti, ktoré sa stávajú povinnosťou najmä u tých jedincov, ktorí chcú pokračovať v športovej príprave na vyššej úrovni. Nezabúdať v rozvoji osobnosti na oblasť kultúry, spoločenského diania a na plnenie školských povinností.

Vekové obdobia, ich charakteristické znaky a zvláštnosti sa však nedajú zovšeobecňovať. Každý jedinec je jedinečná osobnosť s individuálnym vývinom. U niekoho je tento proces rýchlejší u niekoho pomalší. Preto rozoznávame vek kalendárny (vyjadrujúci skutočný vek jedinca - daný dňom narodenia) a vek biologický, ktorý môže naznačovať, že jedinec je vyspelejší, ako je jeho skutočný vek, alebo je zaostalejší (nie rozumovo) ako je jeho skutočný vek.

O špecifikách kalendárneho a biologického veku budeme písať v ďalšej časti.

„ŠKOLA HROU“ ako prirodzený prostriedok vzdelávania.

S cieľom poskytovať učiteľom a ďalším pracovníkom v oblasti školského športu informácie o aktuálnych novinkách, ale i problémoch a spôsoboch ich riešenia vznikol projekt ŠKOLA HROU. Ukázať deťom, že telesná výchova a celkovo pohybové aktivity sú zaujímavé, zábavné a „IN“.

Sériu odborných seminárov v školskom roku 2014/2015 odštartovala ponuka k vybijanej s cieľom zjednotiť pravidlá tejto zaujímavej a u detí ubľúbenej športovej hry. Prispieť tak k zvýšeniu úrovne súťaží od najnižšej úrovne až po celoslovenské finále, umožniť najmä učiteľom telesnej výchovy zvyšovať svoje odborné vedomosti a ich implementáciu do učebných osnov predmetu telesná výchova.

Doteraz sa uskutočnili tri takéto školenia - v Ružomberku, v Trnave a Košiciach. Ako sme sa mohli na vlastné oči presvedčiť, stretli sa s veľkým záujmom predovšetkým

Z KAŽDÉHO ROŽKA TROŠKA

POZVÁNKA

NA „VZDELÁVANIE ROZHODCOV I. KVALIFIKAČNÁHO STUPŇA VO FUTSALE“,

KEDY? 20. 03. - 21. 03. 2015

KDE? SOŠ LOMONOSOVÁ 6, TRNAVA

VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE:

Vzdelávací program pozostáva z:

- odbornej časti: 10 hodín (výklad pravidiel futbalu, vyplňanie tlačív, prax),
- všeobecnej časti: 5 hodín (športová psychológia - 1 h., etika a fair - play - 1 h., základy prvej pomoci - 1 h., pedagogika - 1h., právo v športe - 1 h.),
- záverečná skúška - kombinovaná forma, test z teórie (25 otázok) + rozhodovanie zápasu. Na úspešné zvládnutie vzdelávacej aktivity je potrebné správne zodpovedať na 80 % zo všetkých otázok testu.

Úspešní účastníci vzdelávania „Rozhodca I. kvalifikačného stupňa vo futsale“ získajú **OSVEDČENIE a PREUKAZ** rozhodcu SAŠŠ na spôsobilosť rozhodcu I. kvalifikačného stupňa vo futsale. OSVEDČENIE a PREUKAZ rozhodcu SAŠŠ oprávňuje absolventa rozhodovať školské športové súťaže. Bližšie informácie podá školiteľ. O možnosti získať preukaz FUTSAL SLOVAKIA bude

účastníkov informovať jeho zástupca.

• **Termín prihlásenia je do 5.marca 2015 (prihláška v prílohe)**

Informácie:

Jana Valušková, mobil 0903 264 572, e-mail: valuskova@sass.sk

Odštartoval ďalší ročník ŠKOLY ROKA

V minulom čísle sme priniesli reportáž z vyhodnotenia vlnajšieho ročníka celoštátnej súťaže športovej aktivity základných a stredných škôl v Slovenskej re-

publike pod názvom Škola roka. Zo Žiaru nad Hronom si zástupcovia pozvaných škôl odniesli ocenenia v štyroch

kategóriách na základe ich umiestnenia v troch základných pilieroch - účastníckom, výkonnostnom a výchovnom.

Ešte ani nestihla zoslabnúť eufória z mimoriadne vydateného podujatia a už sa nám začína formovať poradie práve prebiehajúceho ročníka ŠKOLY ROKA.

Zatiaľ síce len vo výkonnostnej časti na základe umiestnenia škôl na školských majstrovstvách Slovenska, ale aj to stačí k motivácii. Je totiž čas evidovať si priebežné plnenie podmienok v ďalších dvoch pilieroch, aby sme nemali s týmto problémom na konci školského roka. Vlni sa práve tu mnohé školy pripravili o šancu zabojsovať o popredné priečky. V priebežnom hodnotení po dvoch školských majstrovstvách Slovenska (cezpoľný beh a školské dni športu) v kategórii základných škôl je na čele ZŠ Brezová Piešťany pred ZŠ Valaská a ZŠsMŠ v Dubnici nad Váhom. U stredoškôlkov vedú chlapi z KSS Svätého Vincenta de Paul Levice pred ŠG Jozefa Herdu v Trnave a SŠ Kremnička v Banskej Bystrici. V dievčenskej kategórii je na priebežnom prvom mieste ŠG Jozefa Herdu Trnava pred ŠG Trieda SNP Banská Bystrica a Gymnázium Pierra de Coubertina Piešťany.

Miesto pre vaše príspevky

Najbližšie zasadnutie predsedníctva SAŠŠ (Žiar nad Hronom, 14. februára) posúdi aj návrh koncepcie nášho periodika Rio de Janeiro v obsahu ktorého až do najbližších

Hier olympiády budú dominovať pravidelné rubriky. Novinka medzi nimi bude mať názov Dobré príklady príťahujú, ktorá by mohla byť konkrétnym naplnením nášho dlhodobého zámeru uplatňovania metódy pozitívneho príkladu. Ak nám pošlete informáciu o tom, čo sa u vás zaujímavé deje alebo čím sa chcete pochváliť radi vás v našej novej rubrike privítame.

Z KAŽDÉHO ROŽKA TROŠKA

ROKOVANIE NAJVVYŠŠIEHO ORGÁNU

Rokovanie najvyššieho orgánu Slovenskej asociácie športu na školách sa uskutočnilo v novembri 2014 v priestoroch Základnej školy Petra Jilemnického v Žiari nad Hronom. V priebehu niekoľkých týždňov to bolo už druhé významné podujatie, ktorého organizáciu si na svoje bedrá zobrali kolegovia z tejto - svojou mimoriadne aktívnou činnosťou známej - školy.

A svoju úlohu hostiteľa zvládli spolu s kolektívom sekretariátu SAŠŠ na výbornú, čo bolo základom úspešného rokovania. Za chybičku krásy možno však považovať svojim spôsobom časovo limitovaný priebeh rokovania. Financie neumožnili zabezpečiť nocľah pre delegátov zo vzdialenejších regiónov, a tak začiatok sa prirodzene posunul. A keď je navyše záver tlačný vlakovými či autobusovými spojmi, každý si domyslí, že

rokovanie pod časovým tlakom nie je optimálne.

V obsahu jednoznačne dominovalo vystúpenie predsedu SAŠŠ **Mariána Majzlika**. Jeho prejav bol takpovediac „štátnicky“ a dobre sa počúval. Priblížil náročnú a zložitú cestu najvýznamnejšej organizácie školského športu na Slovensku, ktorú musela absolvovať v uplynulom volebnom období, aby sa znovu zaradila na pozíciu, ku ktorej sa dopracovala počas dvadsiatich rokov svojej existencie. V jeho vystúpení zarezovala požiadavka na úpravu stanov. Hlavný referát predsedu bol doplnený písomnou správou o činnosti SAŠŠ z „dielne“ kolektívu pod vedením **A. Ristovej**, ale aj k snemu orientovaným periodikom RIO DE JANEIRO. Možno si tieto podklady nestačili delegáti snemu preštudovať, možno si rokovanie skutočne žiadalo mať o hodinu - dve viac času - skrátka nasledujúca diskusia ani zďaleka nesplnila očakávania. Skôr by sa dalo povedať, že sa „kĺzala po povrchu“. A to by

sa pri štvorročnom bilancovaní v budúcnosti nemalo stávať.

Jej prínos pre prijatie akčného realizačného programu bol minimálny, čo je samozrejme veľká škoda. Škoda tým viac, že rokovanie v Žiari nad Hronom odštartovalo mimoriadne významnú etapu, ktorá definitívne posunie našu organizáciu z „marazmu“, do ktorého sa dostala nie vlastnou vinou.

V personálnych otázkach sa očakávali zmeny najmä v zložení predsedníctva. Zostalo však len pri očakávaní - a to aj napriek pripomienkam viacerých delegátov. Treba však v tejto súvislosti jednoznačne povedať, že podľa súčasných pravidiel sa o zložení predsedníctva (až na predsedu) rozhoduje v krajoch. Predpokladá sa, že nové STANOVY k prospechu veci upraví.

Zloženie predsedníctva:

Marián Majzlik - predseda, Jaroslava Argajová, Daniel Beniček, Mária Čamborová, Anton Javorka, Marek Mazan, Eva Murková, Ferdinand Schlosser, Jozef Uchál

Revízna komisia:

Eva Pavlíková, Jozefína Odehnalová, Miriam Olešáková

Generálny sekretár:

Andrea Ristová

Gaudeamus igitur 2015

Celoštátna olympiáda stredoškolákov SR

5.-7. mája 2015
v Trnave

Rio de Janeiro • Vydáva: Slovenská asociácia športu na školách a KALOKAGATIA na Slovensku

• Zodpovedný redaktor: Anton Javorka • Autori príspevkov: Anton Javorka, Andrea Ristová, Jana Valušková

• Sadzba: Santal Trnava • MATERIÁL NEPREŠIEL JAZYKOVOU ÚPRAVOU!